

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ THỊ THU HÀ

**PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC CỦA HỌC SINH
TRONG HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở
TRƯỜNG THPT LƯƠNG NGỌC QUYÊN – THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: LL&PPDH Bộ môn Lí luận Chính trị

Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Ngô Thị Lan Anh

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan những số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực chưa hề được sử dụng và công bố ở bất kỳ một công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được xác định rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2016

Tác giả

Lê Thị Thu Hà

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thiện luận văn “*Phát huy tính tích cực của học sinh trong học tập môn Giáo dục Công dân ở trường THPT Lương Ngọc Quyến – Thái Nguyên*” trước hết tôi bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với TS Ngô Thị Lan Anh, người đã tận tình hướng dẫn tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn thầy cô giáo Khoa Giáo dục Chính trị, phòng Sau Đại học và đặc biệt là các thầy cô giáo trực tiếp giảng dạy các chuyên đề của toàn khóa học đã tạo điều kiện, đóng góp ý kiến cho tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn tới Khoa Giáo dục Chính trị, phòng Sau Đại học trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện, giúp đỡ, góp ý cho tôi trong quá trình hoàn thành luận văn.

Tôi xin cảm ơn anh em, bạn bè đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tác giả luận văn

Lê Thị Thu Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	i
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC BẢNG BIỂU	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài.....	3
4. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu của đề tài.....	4
5. Đóng góp của đề tài	5
6. Kết cấu của đề tài.....	5
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ VIỆC PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC CỦA HỌC SINH TRONG HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở TRƯỜNG THPT LƯƠNG NGỌC QUYẾN - THÁI NGUYÊN	6
1.1. Vài nét về lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	6
1.1.1. Các công trình nghiên cứu trên thế giới	6
1.1.2. Các công trình nghiên cứu trong nước	8
1.2. Khái quát về quá trình dạy học ở trường phổ thông.....	10
1.2.1. Quan niệm về quá trình dạy học ở trường phổ thông.....	10
1.2.2. Đặc điểm của quá trình dạy học ở trường trung học phổ thông.....	14
1.3. Yêu cầu tất yếu việc phát huy tính tích cực của học sinh trong học tập môn GDCD ở trường THPT Lương Ngọc Quyến -Thái Nguyên	17
1.3.1. Khái quát về trường THPT Lương Ngọc Quyến và đặc điểm học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên.....	17
1.3.2. Phát huy tính tích cực học tập của học sinh đối với môn GDCD ở	

trường trung học phổ thông	21
1.3.3. Những yêu cầu cần thiết của việc phát huy tính tích cực của học sinh trong học tập môn GDCD ở trường THPT Lương Ngọc Quyến	26
Kết luận chương 1.....	30
Chương 2: THỰC TRẠNG PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC CỦA HỌC SINH TRONG HỌC TẬP MÔN GDCD Ở TRƯỜNG THPT LƯƠNG NGỌC QUYẾN VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA	31
2.1. Thực trạng việc phát huy tính tích cực học tập môn GDCD của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên hiện nay	31
2.1.1. Thái độ, động cơ, mục đích học tập môn GDCD của học sinh ở trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên.....	31
2.1.2. Kết quả việc phát huy tính tích cực học tập môn GDCD của học sinh ở trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thành phố Thái Nguyên	46
2.2. Nguyên nhân của những hạn chế trong việc phát huy tính tích cực của học sinh khi học tập môn GDCD ở trường THPT Lương Ngọc Quyến – Thái Nguyên	51
2.2.1. Nguyên nhân khách quan	51
2.2.2. Nguyên nhân chủ quan	54
2.3. Những vấn đề đặt ra.....	57
2.3.1. Mâu thuẫn giữa yêu cầu giáo dục của môn học với vị trí của môn học trong hệ thống giáo dục ở nhà trường phổ thông	57
2.3.2. Mâu thuẫn giữa nội dung môn học GDCD, yêu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy với năng lực nhận thức của học sinh.....	60
2.3.3. Mâu thuẫn giữa cơ sở vật chất, trang thiết bị phương tiện dạy học với yêu cầu đổi mới chương trình, phát huy năng lực của người học trong học tập môn GDCD ở nhà trường phổ thông	63
Kết luận chương 2.....	66
Chương 3: NHỮNG YÊU CẦU VÀ PHÁP NHẪM PHÁT HUY	

TÍNH TÍCH CỰC CỦA HỌC SINH TRONG HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở TRƯỜNG THPT LƯƠNG NGỌC QUYẾN - THÁI NGUYÊN.....	67
3.1. Những yêu cầu của việc phát huy tính tích cực học tập môn GDCD ở trường THPT hiện nay.....	67
3.1.1. Đảm bảo tính khoa học và tính vừa sức	67
3.1.2. Đảm bảo tính định hướng.....	68
3.1.3. Đảm bảo tính thực tiễn	70
3.2. Một số giải pháp cơ bản nhằm phát huy tính tích cực trong học tập môn GDCD ở trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên	71
3.2.1. Giải pháp về phía học sinh	71
3.2.2. Giải pháp về phía giáo viên	83
3.2.3. Giải pháp về phía Nhà trường và Hội cha mẹ học sinh.....	89
Kết luận chương 3.....	93
KẾT LUẬN.....	94
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	95
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

- GDCD : Giáo dục Công dân
- THPT : Trung học phổ thông
- Nxb : Nhà xuất bản

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1. Nhận thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên về việc phát huy tính tích cực học tập môn Giáo dục công dân.....	32
Bảng 2.2. Nhận thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến – Thái Nguyên về thái độ học tập môn Giáo dục công dân	34
Bảng 2.3. Nhận thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên về kế hoạch tự học đối với môn Giáo dục công dân	36
Bảng 2.4. Thái độ học tập của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên về việc chuẩn bị bài trước và sau khi lên lớp đối với môn GDCD.....	37
Bảng 2.5. Ý thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên trong giờ học môn Giáo dục công dân	38
Bảng 2.6. Nhận thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên về hứng thú học tập đối với môn Giáo dục công dân.....	44
Bảng 2.7. Nhận thức về mục đích học tập môn Giáo dục công dân của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến - Thái Nguyên.....	41
Bảng 3.1. Nhận thức của học sinh trường THPT Lương Ngọc Quyến- Thái Nguyên về vai trò quan trọng của môn Giáo dục công dân.....	71

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong những năm gần đây, ngành giáo dục đã có nhiều đổi mới về chương trình, sách giáo khoa và phương pháp dạy học. Việc lấy học sinh làm trung tâm, không những phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học trong việc chiếm lĩnh tri thức mà còn nhằm rèn cho các em tư duy sáng tạo, kỹ năng sống. Tuy nhiên, việc dạy và học trong nhiều trường phổ thông vẫn còn chịu tác động nặng nề bởi mục tiêu thi cử, “chạy theo thành tích” học để thi, dạy để thi. Do đó, việc dạy học vẫn theo lối mòn cũ truyền thụ một chiều, thầy đọc, trò ghi, thông báo kiến thức mang tính đồng loạt, thiên về lí thuyết, xa rời thực tiễn, tập trung ôn luyện kiến thức đáp ứng kiểm tra thi cử, chưa thực sự quan tâm đến việc hình thành thói quen tự học, tự khám phá kiến thức, phát triển tư duy sáng tạo, năng lực giải quyết vấn đề... cho người học.

Vì vậy, vấn đề đặt ra với các nhà trường THPT hiện nay là làm thế nào để học sinh có thể làm chủ, chiếm lĩnh kiến thức, tích cực, chủ động, sáng tạo, có khả năng giải quyết một số vấn đề nảy sinh trong cuộc sống. Điều này thực sự đã và đang là những thách thức lớn đối với ngành giáo dục Việt Nam nói chung, các nhà trường phổ thông, giáo viên nói riêng. Bởi giáo viên không chỉ là người mang kiến thức đến cho học sinh mà còn dạy cho học sinh cách tìm kiếm, chiếm lĩnh kiến thức để đảm bảo cho việc tự học suốt đời.

Môn GDCD trong trường THPT là một bộ môn được cấu trúc tích hợp bao gồm nhiều môn khoa học khác như: Văn học, Lịch sử, Địa lý... liên kết với nhau rất chặt chẽ thành một hệ thống bền vững. Đây cũng là một trong những môn học quan trọng góp phần thực hiện mục tiêu của giáo dục phổ thông: hình thành thế giới quan, phương pháp luận khoa học, truyền đạt các kiến thức kinh tế xã hội, chủ trương chính sách pháp luật của Nhà nước đến với người học. Trên cơ sở đó, giúp các em phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản nhằm hình thành nhân cách con người Việt Nam Xã hội chủ nghĩa, xây dựng tư cách và trách nhiệm công dân.

Tuy nhiên, trên thực tế vị thế của môn GDCD trong trường THPT chưa

được nhìn nhận một cách đúng mức. Đứng bên cạnh các môn Toán, Lý, Hóa, Văn, Anh, Sinh... GDCD vẫn được coi là môn phụ với phân phối chương trình một tiết trên một tuần. Cấu trúc của chương trình GDCD mà Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành có nhiều nội dung khó, trừu tượng, tính thực tiễn cao, lại chỉ được học gói gọn trong 45 phút mỗi tuần. Bởi vậy, giáo viên thường sử dụng phương pháp thuyết trình là chủ yếu, làm cho người học nhận thức một cách thụ động, sao chép, áp đặt, máy móc ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình dạy và học. Dù bài giảng có hay đến đâu, giáo viên có nhiệt tình đến mấy cũng không thay thế được tính độc lập suy nghĩ, sự lựa chọn để tiếp thu kiến thức mới của học sinh nên các em khó có thể tiếp nhận và vận dụng nó vào trong cuộc sống, khó có tình yêu đối với môn học.

Bên cạnh đó, trong bối cảnh xã hội Việt Nam hiện nay, có rất nhiều học sinh thiếu hiểu biết và thụ động khi nhìn nhận, đánh giá những sự việc, hiện tượng xảy ra quanh mình. Đặc biệt, đối với học sinh THPT các em đang có sự xem nhẹ giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Một trong những nguyên nhân chính là do các em thiếu kỹ năng sống.

Hơn nữa, học sinh THPT là lứa tuổi đang phát triển về tâm, sinh lý. Các em luôn muốn khám phá những tri thức mới, những vấn đề mới, luôn muốn thử nghiệm những điều được tiếp nhận để khẳng định chính bản thân mình. Chính vì vậy, phương pháp dạy học nói chung và môn GDCD nói riêng, phải hướng tới mục tiêu phát huy tính tích cực học tập của người học.

Trường THPT Lương Ngọc Quyến nằm ở vị trí trung tâm Thành phố Thái Nguyên, là ngôi trường có bề dày lịch sử, đóng vai trò to lớn trong việc đào tạo, bồi dưỡng nhân tài không chỉ cho tỉnh nhà mà còn cho cả các tỉnh bạn lân cận. Nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường là đào tạo ra những thế hệ học sinh vừa có đức, vừa có tài; tích cực, chủ động sáng tạo trong lĩnh hội tri thức cũng như trong đánh giá giải quyết những vấn đề nảy sinh trong thực tiễn.

Cùng với các môn học ở trường phổ thông, môn GDCD góp phần quan trọng trong việc thực hiện thành công mục tiêu đào tạo nói trên của nhà trường. Mặc dù, trong những năm qua chất lượng dạy học môn GDCD nói chung và ở trường THPT Lương Ngọc Quyến nói riêng, tuy đã có nhiều thành tích đáng kể, song số học sinh có